

Nr 70.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen om ökning av anslaget till vikariatsersättningar m. m. vid nationalmuseet; given Stockholms slott den 11 februari 1916.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen

att öka det i staten för nationalmuseet ingående anslaget till vikariatsersättningar, arvoden åt extra tjänstemän och extra vaktmästare, gottgörelse åt skrivbiträde samt gratifikationer från dess nuvarande belopp, 13,000 kronor, med 720 kronor till 13,720 kronor samt förty höja det ordinarie bestämda anslaget till museet, nu 75,300 kronor, till 76,020 kronor.

De till ärendet hörande handlingarna skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

K. G. Westman.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 11 februari 1916.

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern HAMMARSKJÖLD,
 Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena WALLENBERG,
 Statsråden: HASSELROT,
               VON SYDOW,
               friherre BECK-FRIIS,
               STENBERG,
               LINNÉR,
               MÖRCKE,
               VENNERSTEN,
               WESTMAN,
               BROSTRÖM.

Departementschefen, statsrådet Westman anförde:

Extra vakt-
hållning i
national-
museet.

I skrivelse den 30 september 1915 har överintendenten och chefen för nationalmuseet gjort framställning om utverkande av ytterligare medel till ersättning för extra vakthållning i museet, i ändamål att bereda de ordinarie vaktmästarna ledighet från tjänstgöring varannan söndag.

Innan jag närmare ingår på denna framställning, torde jag få erinra om följande.

I sitt den 31 januari 1912 avgivna betänkande i fråga om reglering av löneförhållanden m. m. beträffande nationalmuseet erinrade löne-regleringskommittén rörande vaktmästarnas tjänstgöringsskyldighet, att enligt den för vaktbetjäningen vid museet gällande särskilda instruktion det ålåg vaktmästare att punktligt infinna sig till tjänstgöring i museet de dagar, detsamma hölles öppet för allmänheten, samt att hava de lokaler, han hade att övervaka, fullt städade, danmade och i ordning, när museet öppnades för allmänheten. Varje måndag skulle vaktmästare verkställa en mera genomgående sopning och rengöring i de lokaler, han hade att övervaka. Med undantag

av måndagar, då förevisning icke ägde rum, öppnades museet för allmänheten vardagar kl. 10 f. m. samt söndagar och vissa helgdagar kl. 1 e. m. Museet stängdes alla förevisningsdagar kl. 4 e. m., dock finge från mitten av november till och med januari månad på grund av då rådande mörker förevisningen avslutas omkring en timme tidigare. Enligt vad kommittén inhämtat, plögade vaktmästarna för städningen infinna sig i museet 15—20 minuter före öppnandet för allmänheten. Den på måndagarna skeende rengöringen erfordrade en tid av 4—5 timmar.

I avseende å avlöningsförmånerna yttrade kommittén, att den icke tilltrött sig kunna tillstyrka, att för flertalet av de 10 vaktmästare, som — jämte den förste vaktmästare, vilken tillika vore portvakt, och den vaktmästare, vilken tillika vore gårdskarl — skulle enligt kommitténs förslag upptagas å nationalmuseets stat, avlöningen bestämdes högre än den, som tillkomme »andre» vaktmästare vid centrala ämbetsverk enligt bestämmelser vid 1910 och 1911 års riksdagar.

Det skulle, anförde kommittén vidare, måhända kunna invändas, att vaktmästarna vid nationalmuseet till följd av söndagstjänstgöringen borde intaga en förmånligare ställning än vaktmästare i allmänhet; men å andra sidan borde erinras, att de för samlingarnas bevakning avsedda vaktmästarna vid nationalmuseet hade såväl under en vardag i veckan (måndagen) året om som ock alla förevisningsdagar under den mörkaste årstiden kortare tjänstgöringstid, än som annars plögade föreskrivas för vaktmästare. Kommittén hade dock på anförda skäl ansett museinämndens framställning om högre avlöningsförmåner för nu ifrågakvarande vaktmästare böra i så måtto vinna bifall, att utöver förste vaktmästaren-portvakten ytterligare två vaktmästare erhöle den kontanta avlöning, som enligt nyaste bestämmelser tillkomme förste vaktmästare vid centrala ämbetsverk. För övriga 8 ifrågakvarande vaktmästare borde däremot enligt kommitténs mening avlöningsförmånerna sättas lika med de för »andre» vaktmästare i centrala ämbetsverk dämera bestämda. Till den vaktmästare, som tillika vore gårdskarl, syntes ock böra utgå samma kontanta avlöningsförmåner som till »andre» vaktmästare.

Beträffande avlöningsvillkoren föreslog kommittén, bland annat, att semester årligen måtte få, när sådant kunde ske utan hinder för göromålens behöriga gång, åtnjutas av förste vaktmästare och övriga vaktmästare en var under 15 dagar.

Löneregleringskommittén föreslog vidare, att till vikariatsersättningar, arvoden åt extra tjänstemän och extra vaktmästare, gottgörelse åt skrivbiträde samt gratifikation er måtte i nationalmuseets stat uppföras ett anslag av 13,000 kronor.

Beträffande extra vakthållning yttrade kommittén därvid, att det, även med den av kommittén föreslagna ökningen av den ordinarie vaktmästarpersonalen, ej syntes kunna undvikas att för samlingarnas bevakning vid de offentliga förevisningarna särskilt under de dagar, då tillträdet för allmänheten vore fritt, använda extra vaktmästare. Enligt vad för kommittén uppgivits av nationalmuseets chef, skulle sålunda mera stadigvarande behövas fyra sådana extra vaktmästare med tjänstgöring tre dagar i veckan. Såsom ersättning i sådant hänseende hade beräknats ett sammanlagt belopp av högst 2,600 kronor, som alltså inberäknades i nyssnämnda, av kommittén föreslagna anslagsbelopp 13,000 kronor.

Kungl. Maj:ts i proposition nr 141 till 1912 års riksdag framlagda förslag angående lönereglering för nationalmuseet m. m. avfattades uti ovanberörda hänseenden i enlighet med kommitténs hemställan och vann riksdagens bifall.

Jag återkommer härefter till överintendentens berörda skrivelse. Han har däri anförut huvudsakligen följande:

Upprepade gånger hade nationalmuseets ordinarie vaktmästare dels skriftligen, dels muntligen till överintendenten uttalat önskan att kunna få åtnjuta mera söndagsvila än de för närvarande finge, varvid de åberopat, att de med dem i avlöningshänseende likställda vaktmästarna i de centrala ämbetsverken åtnjöte fullständig ledighet från arbete varje sön- och helgdag året om.

Detta kunde naturligen icke ifrågakomma för vaktmästarna vid nationalmuseet, då staten hade att tillse, att museets samlingar på söndagarna hölles tillgängliga för det stora flertalet av allmänheten, som endast då hade tillfälle att taga kännedom om dem. Också hade vaktmästarna vid nationalmuseet inskränkt sig till att hemställa, att de måtte få, i likhet med till exempel i statens tjänst anställda brevbärare, varannan söndag ledig.

Vaktmästarnas söndagstjänstgöring omfattade för närvarande tiden klockan 1—4 e. m. eller under den mörkare delen av året (den 1 november—den 1 februari) tiden klockan 1—3 e. m. Museet hölles stängt juldagen, nyårsdagen och påskdagen samt, med undantag av annandag jul och annandag påsk, i regel de helgdagar, som infölle på annan dag än söndag. På måndagarna, då museet hölles stängt för allmänheten, vore vaktmästarna skyldiga att besörja städning av sina respektive bevakningsområden. Tjänstgöringstiden under veckans återstående dagar vore klockan 10—4 under tiden den 1 februari—den 1 november och under den återstående delen av året från klockan 10 f. m. till mörkrets inbrott.

På grund av vår tids vidgade erfarenhet i fråga om vården av konstverk såge överintendenten sig nödsakad att för framtiden pålägga vaktmästarna en betydligt utvidgad arbetstid om måndagen, avseende dels en mycket grundligare städning, dels biträde vid de olika skyddsåtgärder för konstverkens bevarande, som under ledning av överintendenten och museets konservator skulle regelbundet företagas. Denna utsträckning av arbetstiden komme antagligen att bliva större än den minskning av densamma, som den nu ifrågasatta söndagsledigheten skulle medföra.

Vidare ansåge överintendenten, att den något förkortade arbetstiden för nationalmuseets vaktmästare under den mörkare årstiden på intet vis kunde uppväga olägenheten för dessa statens tjänare av att under årets allra flesta söndagar vara bundna vid en tjänstgöring, som omöjliggjorde för dem att i full utsträckning njuta av den utav många skäl, både andliga och kroppsliga, så önskvärda söndagsledigheten.

Det vore uppenbart, att en tjänare, som under en daglig bunden och enformig sysselsättning, sådan som den i nationalmuseet, hade möjlighet att se fram emot vissa regelbundet och ej allt för sällan återkommande fridagar, under vilka han kunde få helt och odelat disponera sin tid, hade betydligt större möjlighet att hålla sig vaken, tillmötesgående mot allmänheten, pliktrogen och på det hela taget »i god form» än en tjänare, som hade, förutom den årliga semestern och vissa stora helgdagar, endast småstunder att disponera över för egen del och för en väl behörlig rekreation.

I sammanhang härmed erinrade överintendenten jämväl, att nationalmuseets vaktmästare för sin existens måste under alla veckodagar — somliga även om söndagarna — efter förmiddagsarbetets slut utöva eftermiddagsarbete, ofta av mycket ansträngande art, som kypare, teatervaktmästare, hantverkare o. dyl.

Söndagen vore, anförde överintendenten vidare, i alla civiliserade länder den traditionella fridagen, och det syntes överintendenten uppenbart, att vardagsvila icke kunde anses ekvivalent med söndagsvila, en allmän uppfattning, som också tagit sig uttryck däri, att söndagsarbetet vanligen betingade avsevärt högre betalning, ofta den dubbla,

mot vardagsarbete. Detta senare förhållande torde särskilt tagas i betraktande här, där full söndagsfrihet begärdes endast för varannan söndag.

Angående den kostnad, som skulle bliva en följd av ledighet varannan söndag för de ordinarie vaktmästarna vid nationalmuseet, hade överintendenten gjort följande beräkning.

Av årets 52 söndagar infülle en under vårrengöringen, en under julrengöringen och en under den semester, vartill ordinarie vaktmästare vore berättigad. Då dessa vaktmästare vore till antalet 12, skulle under 49 av årets söndagar 6 extra vaktmästare behöva inkallas för att uppehålla bevakningstjänstgöringen, och då för sådan extra tjänstgöring för närvarande betalades 2 kronor 50 öre, innebure bifall till överintendentens förslag en utgift för nationalmuseum av 15 kronor för varje söndag, således för 49 söndagar 735 kronor. Därtill saknade museet emellertid medel.

Överintendenten hemställde alltså, att Kungl. Maj:t måtte dels medgiva, att de ordinarie vaktmästarna vid nationalmuseet finge åtnjuta ledighet från tjänstgöring varannan söndag, dels av riksdagen äska ett anslag å 735 kronor, att uppföras å nationalmuseets ordinarie stat, till ersättningar för extra vakthållning under söndagarna.

På grund av nådig remiss har löneregleringskommittén den 26 januari 1916 yttrat sig i ämnet och därvid anfört bland annat följande:

Vid senaste lönereglering för museet hade ingalunda förbisetts, att vaktmästarpersonalen därstädes skulle vara skyldig att tjänstgöra jämväl å söndagarna. En motvikt till detta åliggande skulle emellertid vara att finna däri, att vaktmästarna såväl en vardag i veckan (måndagen) året om som ock alla förelisningsdagar under den mörkaste årstiden hade kortare tjänstgöringstid, än som annars plägade föreskrivas för vaktmästare.

Då överintendenten och chefen för nationalmuseum nu till Kungl. Maj:ts prövning framfört det av museets vaktmästare uttryckta önskemålet om befrielse från tjänstgöring varannan söndag, hade han särskilt betonat, att vaktmästarna på grund av ökat arbete med städning och biträde vid skyddsåtgärder för konstverkens bevarande komme att för framtiden påläggas en betydligt utvidgad arbetstid om måndagarna och att denna utsträckning av arbetstiden antagligen komme att bliva större än den minskning av densamma, som den ifrågasatta söndagsledigheten skulle medföra.

Kommittén, som givetvis icke hade något att erinra mot vad överintendenten anfört om värdet av söndagsledighet, hade, med hänsyn till vad han meddelat om utvidgningen av arbetstiden för vaktmästarna under måndagarna, ej funnit anledning till anmärkning mot hans förslag om beredande av ledighet åt nationalmuseets vaktmästare varannan söndag.

Vid beräkning av det anslag å 13.000 kronor, som i staten för nationalmuseet vore upptaget till vikariatsersättningar, arvoden åt extra tjänstemän och extra vaktmästare, gottgörelse åt skrivbiträde samt gratifikation, avsågos högst 2,600 kronor såsom ersättning till extra vaktmästare. Då, enligt vad överintendenten meddelat kommittén, varken det nämnda anslaget eller andra till museets disposition stående medel lämnade tillgång till de ersättningar för extra vakthållning under söndagar, varom nu vore fråga, torde, vid bifall till överintendentens förslag om söndagsledighet för vaktmästarna, särskilda medel erfordras för ifrågavarande ändamål. Med iakttagande att under en sammanhängande semestertid av 15 dagar infülle åtminstone 2 söndagar, skulle, efter de av överintendenten i övrigt följda beräkningsgrunder, erfordras ett årligt belopp av 720 kronor.

Då behovet av dessa medel torde bliva bestående, syntes därav påkallas höjning av nyssnämnda anslag å 13,000 kronor.

Departementschefen.

Jag finner vad som anförts till stöd för överintendentens ifrågavarande framställning böra föranleda, att densamma förelägges riksdagen. Särskilt bör uppmärksammas, att, enligt vad överintendenten meddelat, den av nationalmuseets vaktmästare hittills åtnjutna förmånen av relativt kort tjänstgöring under måndagarna kommer att för framtiden bortfalla. Det torde då icke vara annat än med billighet överensstämmande, att den ifrågasatta ledigheten från tjänstgöring varannan söndag beredes dem. För detta ändamål kräves, såsom av den förebragta utredningen framgår, en anslagshöjning av 720 kronor.

Vid uppgörandet av statsverkspropositionen för år 1917 har något belopp icke tagits i beräkning för ifrågavarande ändamål. Sedan emellertid Kungl. Maj:t denna dag på hemställan av chefen för civildepartementet beslutat till riksdagen avlåta proposition angående ändringar i avlöningsstaten för socialstyrelsen m. m., därvid vissa för nämnda styrelse i statsverkspropositionen beräknade anslagsbelopp icke i sin helhet tagits i anspråk, möter ur antydda synpunkt intet hinder för bifall till vad jag här förordat.

Till frågan om bestämmelser angående den föreslagna söndagsledigheten torde jag, därest förevarande framställning vinner bifall, få framdeles återkomma.

På grund av vad jag nu anført hemställer jag, att Eders Kungl. Maj:t täcktes föreslå riksdagen

att öka det i staten för nationalmuseet ingående anslaget till vikariatsersättningar, arvoden åt extra tjänstemän och extra vaktmästare, gottgörelse åt skrivbiträde samt gratifikationer från dess nuvarande belopp, 13,000 kronor, med 720 kronor till 13,720 kronor samt förty höja det ordinarie bestämda anslaget till museet, nu 75,300 kronor, till 76,020 kronor.

Vad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan av statsrådets övriga ledamöter, bifalla; och skulle proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, avlåtast till riksdagen.

Ur protokollet:

G. H. Berggren.